

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 22 februari 1889, kl. 2 e. m.

Utåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående utsträckt användning af undsättningsfondens tillgångar.

(R. A.)

I en till statsutskottet remitterad proposition af den 1 februari 1889 (n:o 18) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att de medel, som jemlikt Riksdagens skrifvelse till Konungen den 12 maj 1868 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, må, under iakttagande af de i nämnda skrifvelse innefattade bestämmelser och vilkor, af Kongl. Maj:t disponeras för behöfvandes undsättning jemväl i fall, då allmännare nöd i någon ort uppstått af annan orsak än missväxt eller felslagen skörd.

Af det vid denna proposition fogade statsrådsprotokoll öfver finansärenden inhemtas, att i underdånig skrifvelse den 26 sistlidne januari Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län meddelat, att, då under de senare åren fiskerinäringen utanför länets kuster i allmänhet bedrifvits under ovanligt ogynsamma förhållanden, den ekonomiska ställningen bland fiskeribefolkningen tidtals varit mycket bekymmersam. Särskildt under förra årets stränga och långvariga vinter, då hafvet utanför Blekinges kuster ständigt varit isbelagdt flera mil ut, och allt fiske omöjliggjordt från slutet af december till slutet af april, hade fiskeribefolkningen öfver hela länet i icke ringa mån varit nödstäld. De mindre bemedlade bland denna befolkning hade då i allt för hög grad nödgats anlita krediten, hvilket i förening dermed, att fisket under sistlidne sommar och höst varit ovanligt litet inbringande, vållat, att vid

vinterns början, då fiskarena voro urständsatte att förvärfva sig sitt dagliga bröd och då vidare skuldsättning i saknad af den redan ansträngda krediten icke kunde ega rum, nöden stode för dörren. Med öfverlemnande af en utaf ett stort antal fiskare i Mjellby socken gjord framställning om erhållande af statsunderstöd för lindring af den synnerligt nödställda belägenhet, hvori de befunno sig, hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande vidare anført, att, enligt hvad vid sammanträde inför kronofogden i orten blifvit utredt, nöden ibland fiskeribefolkningen i nämnda socken redan för närvarande syntes vara synnerligen påträngande; och som detta antagligen vore eller snart blefve förhållandet jemväl bland en stor del af länets öfriga fiskeribefolkning, samt fara vore att, om icke tillfällig hjälp genast mellankomme, en stor del af den medellösa befolkningen skulle blifva utsatt för hungersnöd, hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i underdånighet anhållit, att redan nu, innan fullständig utredning hunnit om förhållandena åstadkommas, ett anslag utan återbetalningsskyldighet å 5,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förfogande för att såsom understöd tilldelas fattiga af Blekinge läns ö- och kustbefolkning.

Ehuruväl Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande framställning synts departementschefen i hög grad behjertansvärd, mötte likväl mot ett omedelbart tillmötesgående af densamma hinder derutinnan, att medel, afsedda för deruti omförmåldt ändamål, icke funnes till Kongl. Maj:ts förfogande. Den så kallade undsättningsfonden skulle visserligen erbjuda tillräckliga tillgångar för ifrågavarande ändamål, hvilket ej heller kunde anses främmande för det allmänna syftet med nämnda fond, men mot fondens användande för sagda ändamål förefunnes ett bestämdt hinder uti de i fråga om fondens disposition gällande bestämmelser.

Dessa bestämmelser innefattades uti Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1868, hvars innehåll till efferrättelse meddelades genom nådigt bref den 22 maj samma år. I sammanhang dermed, att undsättningsfondens dåvarande kontanta behållning jemte vissa andra tillgångar öfverlemnats till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, hade Riksdagen i nämnda skrifvelse tillkännagifvit, att Riksdagen beslutat:

att af de sålunda till Kongl. Maj:ts förfogande ställda medel en summa af 50,000 riksdaler finge årligen begagnas till undsättning utan återbetalningsskyldighet för sådana behöfvande, hvilka icke vore i tillfälle att sjelfva förskaffa sig arbete eller i stånd att af egna tillgångar återgälda de undsättningsanslag, som dem tilldelades; börande dylika understöd företrädesvis tillgodokomma de kommuner, hvilka förbunde sig så använda desamma, att för

kommunens fattiga och arbetslösa medlemmar beredes sysselsättning och möjlighet att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

att ifrågavarande tillgångar för öfrigt finge användas endast till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

att, så vidt omständigheterna medgäfvæ, tillfällen skulle för de behöfvande beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

att omförmälda, för undsättning vid missväxt eller felslagen skörd af sedda medel borde, i den mån de icke vore för anvisade utbetalningar erforderliga, till riksgäldskontoret öfverlemnas emot skyldighet för detta verk att det sålunda emottagna beloppet vid skeende requisition för dermed äsyftade ändamål Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Undsättningsfondens nettobehållning utgjorde vid 1888 års slut 1,053,121 kronor 83 öre. Med afräknande af utestående lånebelopp utgjorde den disponibla behållningen vid samma tidpunkt 1,005,184 kronor 56 öre.

Till upplysning om den utsträckning, hvori fondens tillgångar under senare tider anlåtats, hade departementschefen meddelat följande tabell, uppdragande de belopp, som under de senast förflutna tio åren från fonden utbetalts, dels såsom understöd utan återbetalningsskyldighet och dels såsom lån:

	Understöd.	Lån.
År 1879	— — —	10,000 —
» 1880	— — —	3,424 —
» 1881	— — —	— — —
» 1882	2,000 —	2,600 —
» 1883	— — —	— — —
» 1884	— — —	10,000 —
» 1885	8,700 —	68,385 —
» 1886	1,000 —	18,000 —
» 1887	6,000 —	1,300 —
» 1888	— — —	— — —

Såsom departementschefen anført, finge undsättningsfondens tillgångar användas till behöfvandes undsättning endast då det nödstälda tillståndet uppkommit till följd af missväxt eller felslagen skörd. Allmännare nød i en ort kunde emellertid uppstå äfven af annan orsak. Ett synnerligen talande

fall af denna art föreläge uti det förhållande, som gifvit närmaste anledningen till denna framställning, eller den bekymmersamma belägenhet, hvori en stor del af fiskeribefolkningen i Blekinge råkat på grund af felslaget fiske. Äfven andra olycksfall af beskaffenhet att drabba en hel ort kunde förekomma, då skyndsam hjälp från det allmännas sida vore af nöden, såsom större eldsvådor, öfversvämningar m. m.

Da sålunda utom de fall, i hvilka enligt gällande bestämmelser anlåtande af undsättningfondens tillgångar vore medgifvet, kunde förekomma andra likartade, der behofvet af skyndsam hjälp vore lika trängande, samt, på sätt de af departementschefen anförda siffror syntes adagalägga, undsättningfonden, som vissa år alldeles icke och andra år endast i ringa omfattning behöft anlitas, i allmänhet torde lemna tillgång till mötande af oundgängligaste behofven äfven i sistnämnda fall, hade det syntes departementschefen önskvärdt, att sådan ändring vidtoges i oförmälda bestämmelser, att fonden erhöles en, med dess allmänna ändamål öfverensstämmande, utsträckt användning.

Utskottet har, efter tagen del af handlingarne i detta ärende, funnit Kongl. Maj:ts framställning vara befogad, dock endast under den förutsättning, som ock torde vara i det kongl. förslaget afsedd, att medlen ej skulle disponeras för behöfvandes undsättning i andra fall, än da hjälp *från det allmännas sida* verkligen är af giltiga skäl pakallad, såsom då allmän nöd uppkommit till följd af ogynnsamma naturförhållanden eller inträffade, af större omfattning varande olyckshändelser.

Utskottet hemställer alltså

att Riksdagen må medgifva, att de medel, som jemlikt Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1868 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, må, under iakttagande af de i nämnda skrifvelse innefattade bestämmelser och vilkor, af Kongl. Maj:t disponeras för behöfvandes undsättning jemväl i fall, då allmännare nöd i någon ort uppstått af annan orsak än missväxt eller felslagen skörd, såsom felslaget fiske, öfversvämning eller större eldsvåda.

Stockholm den 22 februari 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.